

פרוטוקול מס' 3/ג

מישיבת ועדת הכספים

ביום ב', כח' סיון תשי"א - 2.7.51

נוכחים:

ד"ר א. גרנות - יו"ר;
י. אפרתי;
א. בהיר;
פ. נפתלי;
ב. רפטור;
א. הרצפלד;
א. מ. גניחובסקי.

סוזסנים:

שר האוצר א. קפלן;
ד. הורוביץ - מנהל משרד האוצר;
מ. זגבי - החשב הכללי;
מ. אלון - מזכיר הועדה;
ש. ספיבק - מטעם משרד האוצר.

סדר היום:

א. בחירת יו"ר לניהול הישיבה (מפאת מחלתו של מר פנקס).
ב. ברכת הועדה את שר האוצר לשובו ארצה.
ג. עבודת הועדה.
ד. מילוח מוסדות כספיים;
ה. דו"ח שר האוצר;
ו. תקציב הבטחון;
ז. שאלות הקשורות בתקציב הבריאות.

הישיבה נפתחה בשעה 10.45

א. בחירת יו"ר לניהול הישיבה (מפאת מחלתו של היו"ר מר פנקס):

סיכום : ד"ר א. גרנות נתבקש לנהל את ישיבת הועדה במקום מר פנקס, שלא הופיע לישיבה מסבת מחלה.

ב. ברכת הועדה את שר האוצר, לשובו ארצה:

היו"ר א. גרנות: יש לי החובה והתענוג הרב לכרך בשם החברים את שר האוצר לשובו ארצה, ולהצגד לו, לא רק כלשר האוצר, אלא כלחבר טוב, שכולנו במידה שווה - ואין זה חשוב אם במידה שונה, כי מידה זו תלויה בקרבה האישית לשר האוצר - חרדנו כשהגיעו ידיעות על מצב בריאותו. בלבנו היתה תפילה שתשוב לאיתנו. אני שמח לברך אותך בשם הועדה, שהרגישה בהעדרך, למרות זאת שהחברים שמילאו את מקוםך עשו זאת יפה. טוב לדעת שאתה אתנו. אני מקווה שלא תגזים בתקופה הראשונה במילוי תפקידיך; לו הייתי יכול לעשות זאת, הייתי מעביר החלטה בוועדה בענין זה. אולם דבר זה אינו בסמכותנו. היה בריא בשובך, בריא וחזק. כי המדינה והכנסת הבאה זקוקות לך ולכוח עבודתך. היה בריא.

ג. עבודת הועדה:

א. מ. גניחובסקי: טלפנתי למר פנקס. הוא חולה. בתו אמרה לי שהוא חושב שסיכום הדיון על התקציב יהיה בשבוע הבא בתל-אביב.

ד"ר א. גרנות - יו"ר: באחת הישיבות הקודמות בקשו החברים להזמין את ד"ר שיבה, כדי לשטצע סמנו הסברות ותשובות לשאלות. ד"ר שיבה מוכן לבוא, אם יוזמן.

א. בהיר: אם תתקיים ישיבה בעוד שבוע או שבועיים, נרצה לבסות לסכם את הדיון על התקציב. לכך אני סבור שאפשר לשמוע את ד"ר שיבה היום.

א. מ. גניחובסקי: איננו יכולים ליצור תקדים של הזמנת המשרדים לוועדה בקשר עם התקציב, כי לא נוכל להזמין את כל מנהלי המשרדים. אנו רצינו לברר עם ד"ר שיבה את ענין מגן-דוד-אדום. אני מציע שד"ר גרנות ומר פנקס יפגשו עם ד"ר שיבה ויבררו את הענין הזה.

היו"ר א. גרנות: אתם החלטתם להזמין לישיבת הועדה את ד"ר שיבה, וברואי היו ניקוקים להחלטה זו. עלינו לעשות כל מה שאפשר לפני הישיבה המסכמת את הדיון.

א. הרצפלד: בקשנו להזמין את ד"ר שיבה, כדי להציג לו שאלות, ולא כדי לתת לו הזדמנות לעמוד על שלו.

סיכום : הוחלט להזמין את ד"ר שיבה להמשיך הישיבה.

היו"ר א. גרנות:

אני מציע לדחות את הסיכום בענין חלוקת בתוספת לשבוע הבא, כהצעת מר פנקס. עומדת השאלה, היכן לקיים את הישיבה, אם בתל-אביב או בירושלים.

י. אפרתי:

אני חושב שיש לקיים את הישיבה בירושלים, אם מר פנקס יוכל לבוא הנה.

שר האוצר א. קפלן:

אם הישיבה תתקיים בתל-אביב, לא אוכל לנסוע אליה, בגלל מצב בריאותי, ואז ייצגו אותי ה'ה הורוביץ וזגני. אני רוצה שמר פנקס ישתתף בישיבה זו.

י. אפרתי:

אנו דחינו את הצעה הדיון בעניני החנוך, על סנת שנוכל לשמוע את שר-האוצר.

היו"ר א. גרנות:

יש הטכמה לדחות את שאלת חלוקת התוספת לשבוע הבא. חברי הועדה מסכימים לבוא לירושלים, אולם יש לברר אם מר פנקס יוכל לנסוע. אני מוכן לברר זאת. אני מבין שחברי הועדה עומדים על כך ששר האוצר ישתתף בישיבה בשאלת החנוך, ולכן תתקיים ישיבה זו בירושלים, אלא שאת אצא מועד קיומה נקבע בהתחשב עם מצב בריאותו של מר פנקס.

ס י כ ו ם :

מ"ר גרנות יתקשר עם מר פנקס, על סנת לקבוע אתו אצא את מועד ישיבת הועדה בירושלים, שבה יסוכם התקציב.

=====

ד. מילר מוסדות כספיים:

ד. הורוביץ:

חסר לנו כסף לכיסוי התקציב. יש לנו אפשרות להשיג 2 מיליון ל"י (ואולי במשך הזמן נשיג יותר), על חשבון מילוח הבנק, שקבלנו ממנו כבר 5 מיליון ל"י, במסגרת 6% שנקבעו כגבול מכסימאלי. הודעה על כך קבלתי ממר הופיין. החוק שנתקבל בזמנו על ידי הכנסת איפשר לנו לקבל רק 5 מיליון ל"י. מר פנקס אמר שהדבר אפשרי מבחינה פרוצדוראלית, והוא ממליץ על העברת החוק הזה בכל הקריאות עוד היום. אני מציע שהחוק החדש יהיה שוב על 5 מיליון ל"י, למקרה שתהיה לנו אפשרות להשיג כסף נוסף. דבר זה אינו שנוי במחלוקת; הממשלה אשרה זאת, ואני מבקש את הועדה לאשר את ההצעה.

היו"ר א. גרנות:

ישנה אפשרות לקבל כסף, ואיננו צריכים להחמיץ אותה. היקף הפקדונות גדל, ואפשר לקבל סכומים יותר גדולים, בתחום ה-6%.

שר האוצר:

הדיון בוועדה בענין זה צריך להתקיים אחרי קריאה ראשונה בכנסת. הצעת הממשלה כבר מונחת על שלחן הכנסת. אפשר לבקש את הכנסת לוותר על 48 שעות בין הנחת החוק על השלחן לבין הדיון בו, מכיון שזהו למעשה המשך החוק הקיים. אולם, יכול להיות שאחד מחברי הכנסת ידרוש לא לוותר על השעות של 48 שעות.

היו"ר א. גרנות:

אני מוכן לדבר עם ועדת הכנסת, כדי לבסות למנוע קשיים. אם אוכל להגיש ליושנ-ראש

היו"ר א. גרנות:

ועדת הכנסת שאין התנגדות בוועדה לעצם החוק, אני חושב שלא יהיה כל קשרי פרוצדוראלי בענין זה.

ד. הורוביץ:

בשעה שקבלנו את מלווה המוסדות הכספיים בגבולות של 6% מהיקף

הפקדון, נקבע בחוק הסכום של 5 מיליון ל"י, ולא הוזכר ההיקף של 6% שנתקבל כהסכם פנימי. לרגל גידול הפקדונות יש לנו אפשרות לקבל עוד 2 מיליון ל"י, ואותו היקף מוסכם של 6% מהפקדונות. סכום זה יעזור במדה ידועה לכיסוי תקציב הבטחון. כדי לאפשר את קבלת הכסף יש צורך בחוק חדש, כי החוק הקיים מוגבל ל-5 מיליון ל"י.

היו"ר א. גרנות:

יש לחדש את החוק, שיקרא "חוק מלווה (מוסדות כספיים)". יש

לרשום את הסכום, שיהיה דומה לסכום שנקבע בפעם הוקדמת. הסידור נקשר להיקף של 6% מהפקדונות הכלליים, הוא סידור פנימי שלא יקבע בחוק. חוק זה אינו קשור כלל וכלל לצמצום האשראי. אין אנו יכולים לדון בוועדה בחוק זה, לפני שהכנסת תעביר אותו אלינו אחרי קריאה ראשונה. הייתי רוצה לדעת עם יחסם של חברי הועדה להצעה זו. אנו מדברים על דרובה ליקבידיט, שאין הל כל קשר עם צמצום האשראי. כן אי-אפשר לפרש את הפעולה הזאת כהגדלת שטרי האוצר.

אין לי רשות להעמיד את החוק

להצבעה, לפני שהגיע אלינו באופן פורמלי. אולם אני שואל אם חברי הועדה חושבים שהם יהיו בעד החוק, ואם אין לצפות לוויכוח סוער בענין זה.

ס י כ ו ם :
=====

חברי הועדה נשאלו באופן בלתי פורמלי אם הם מסכימים להצעת החוק, והשיבו בחיוב. יושב-ראש הועדה יתקשר עם יושב-ראש ועדת הכנסת, על מנת לקבוע את הסידור הפרוצדוראלי בדבר קיום כל הקריאות כחוק זה עוד היום.

ה. דין-וחשבון שר-האוצר:

שר האוצר - א. קפלן:

אמסוכ כעת רק ראשי פרקים, ובהזדמנות אחרת אמסור סקירה

יותר מפורטת.

מלווה העצמאות מהווה כעת עובדה

קיימת. זהו חבר החשוב ביותר בענין זה. הציבור הרחב והארגונים היהודיים קבלו את המלווה כדבר שצריך להגשימו. לא תהיה בשטח זה הפסקת קיץ, אולם בספטמבר יהיה כינוס לבירור הדברים. הסכום שנכנס עד כה במזומנים עולה על 25 מיליון דולר; ההתחייבויות מגיעות ל-60 מיליון דולר, כולל 25 המליון שנתקבלו. מספרים אלה היו נכונים ב-29 ליוני. אולי נוכל למסור בישיבה הבאה חלוקת ההכנסה מהמלווה לפי סוגים.

אם לא יקרה דבר, המצב הטוב קיים

גם בקשר למגבית היהודית המאוחדת, שתעלה השנה 10%-12% על המגבית של השנה הקודמת. אולם, הכנסות המגבית תלויות בהצבה בתנודות הכבדות בארצות-הברית. נסינו להכניס תיאום בין שתי הפעולות האלה, והוקמה ועדה מרכזית, המורכבת מאנשים העומדים בראש הפעולות הכספיות שלנו, לשם התאמה והגברת הפעולות האלה. אני יודע 8 שמות של חברי ועדה זו, אך ייתכן שיוסיפו עליהם. השמות שאני מכיר הם: מדגנטאו, ורבורג, שוורץ, מושור, גרנשטיין, ויניצקי, גולדמן, וסומבון. לדאבוני הרב, חלק גדול מאנשים אלה

שר האוצר - א. קפלן:

בהפוך את הזמנה להזמנה פורמאלית. הוויכוח הגדול בענין זה היה לא בקשר לצד הפורמלי, אלא בגלל הודעה שקבלנו מהספקים, שיוכלו לספק את הזמנה רק ב-1954. אנו הזמנו מכוונות, ואחת מהם תתקבל ב-1952. רצו לקחת מאתנו מכוונה שכבר אושרה לנו.

בעוד שבועיים אביא לוועדה צהעה בנוגע

לשמוש בכספי המלווה.

אני מבקש שדברי לא יופיעו בעתונות.

27 תקציב הבטחון:

מ-1 ביולי, כלומר מאתמול, נשאר משרד הבטחון בלי תקציב, כי אושר לה תקציב

היו"ר א. גרנות:

עד סוף יוני. הייתי מבקש את מר בהיר למסור לנו מה היה מצב בועדת המשנה שטפלה בענין זה.

א. בהיר:

ועדת המשנה קבלה חומר ממשרד הבטחון, ואברה עליו בקראה ראשונה. שמענו את מנהל משרד הבטחון, את הרמטכ"ל ואת מנהל משרד האוצר. הגענו לידי מסקנה שאנו עומדים לפני אפשרויות קטנות מאוד של שינויים מרחיקי לכת בתקציב אפרייל-ספטמבר, בשעה ששלשה חדשים מתוך הששה כבר עברו. אולם היתה הקרה מצד כולנו בצורך בדיון רציני לגבי העתיד. החלטנו לחכות לשובם של שר האוצר ושר הבטחון, כדי שיבררו ביניהם את העניינים. אני הגעתי למסקנה שיש לאשר תקציב עד ה-15 לאוגוסט, לפי תקציב שלשת החדשים האחרונים. עד ה-15 באוגוסט תספיק הועדה לגמור את בירוריה. אם לא תתקבל הצעה זו, יש לאשר תקציב לחודש יולי, ולהטיל על ועדת המשנה לסיים את עבודתה ולהביא לוועדת הכספים את מסקנותיה. כיום אני תומך בהצעה השניה; מכיון שהועדה כבר בתוך העניינים, מוטב שיאפשרו לה לסיים את מלאכתה. אם נאשר עשיו תקציב לחודש ימים, תוכל ועדת המשנה, לאחר סיום הדיון על התקציב הרגיל, לסיים את הבירורים בקשר לתקציב הבטחון.

א. הרצפלד:

אני תומך בהצעתו השניה של מר בהיר. אני מציע שנאשר תקציב לחודש ימים, כי אין לנו ברירה אחרת. כמו כן, הואיל ושר האוצר אינו יודע שחילוקי המעות בקשר לתקציב זה נבעו לא מתוך ועדת הכספים, אלא מגבוה, ממשרד האוצר והבטחון, אני מציע שהוא ינסה להגיע לידי הסכם בענין זה עם שר הבטחון, על מנת שלקראת הישיבה בעוד שבועיים תהיה הבנה הדדית בין שני המשרדים בענין זה. עומדת כמובן שאלת הכיסוי לתקציב. לא נקבל 10 מיליון לירות משטרי החסכון צמודי הדולר, פיי שקוינו, גם לאחר שתיוקונים שהכנסנו בקשר לכך. לכל היותר נקבל משטרי החסכון 5 מיליון לירות. אמרנו שיבואו תיוקונים נוספים בקשר לשטרי החסכון, אך לא רצינו להכנס לבירור יסודי בענין זה לפני שקבלנו הצעות מן האוצר. אני מבין שההצעה זאת כבר לא תוכל לטפל בענין זה.

י. אפרתי:

אני מציע שהאוצר ינסה לסיים את ענין תקציב הבטחון. היו בענין זה חילוקי דעות בין האוצר והבטחון; יתכן שהממשלה תוכל לבוא בהצעה בענין זה. לי נדמה שהכסף החסר לכיסוי התקציב נראה לעין, אם לא בשלמותו, הרי בחלקו הגדול, לאחר ההצעה של קבלת שני מיליון לירות ממלווה מוסדות כספיים, ולאחר שאנו מבורים שההכנסה משטרי חסכון צמודי דולר תגדל קצת בזמן קרוב. יש לגמור היום את הבירור, ללא אישור תקציב לחודש נוסף.

שר האוצר - א. קפלן:

גם אני מסכים לא להכניס שינויים גדולים
במשך החדשים הקרובים, בתנאי שהתקציב
שהועדה תאשר לא תכניס אותנו להוצאות גדולות נוספות במחצית השניה של
השנה. הכנסת החדשה, והמשלה החדשה, תוכלנה להחליט כרצונן. אינני רוצה
שאנו נקבע כבר סכמת סכומים למחצית השניה של השנה. אשר לכיסוי תקציב זה,
אני חושש שנצטרך לקחת סכום נוסף מהתקציב הרגיל. אם ההכנסות שמטרתן היא
כיסוי תקציב הבטחון לא תספקנה, יהיה עלינו לחפש אפשרות למצוא ביניים את
ההפרש בתקציב הרגיל. אם אצליח להציע הצעות לקראת הכנסת השניה, אעשה
זאת.

פ. נפתלי:

עלינו להחליט היום על הארכת התקציב לחודש
אחד, כדי לאפשר את הדיונים הסופיים

בענין זה.

היו"ר א. גרנות:

האם שר האוצר רואה אפשרות לבוא להסכם
עם משרד הבטחון בענין זה במשך חודש ?

שר האוצר - א. קפלן:

לרגל מצב בריאותי אני איש ירושלים,
ואשב בבית במשך רוב הזמן. אני חושב
שאראה את שר הבטחון היום אחר-הצהריים. אם אוכל להפגש עם שר הבטחון לשתי
ישיבות, יסתיים בודאי ענין תקציב הבטחון.

ס י כ ו ם
=====

תקציב בגובה
הועדה אשרה בחודש יולי/אוג/החלק השלישי
של תקציב הבטחון בחודשים אפריל-יוני.
הועדה חיבה את ועדת המשנה לסיים את פעולתה
עד סוף החודש. שר האוצר נתבקש לבוא
בדברים עם שר הבטחון בשאלת תקציב הבטחון.

ז. שאלות הקשורות בתקציב הבריאות:

היו"ר א. גרנות:

ד"ר שיבה הוזמן לוועדה, על מנת להשיב
על שאלות שהצטברו בוועדה בדיון על תקציב

משרד הבריאות.

א.ס. בניחובסקי:

לדעתי הוזמן ד"ר שיבה בענין מגן-דוד
אדום, שמר פנקס דיבר עליו. מצב מגן-דוד
אדום הוא קשה מאוד. הממשלה נתקשה לתת למגן-דוד אדום, במינימום הקצבה
של 50.000 ל"י לשנה. מהו הסכום שהוקצב בתקציב למגן-דוד אדום? מה דעת
משרד הבריאות בענין זה?

ד"ר שיבה:

מגן-דוד-אדום שאב את מקורותיו ממגביות-
בחוף. מגביות אלה, בעקר בארה"ב, הביאו
לסיבוכים חמורים. יש מרחק עצום בין הסכום שנאסף בארה"ב לבין הסכומים
שהגיעו ארצה. אחרי כל אלה, נתגלה פתאום דפיציט גדול, שהיה מוכרח להביא
לפדי פשיטת רגל של החברה האוספת את הכסף בחו"ל, אצמי אם לא היה נמצא מי
שיכסה את הגרעון. פרשה זו אינה חדשה מהיום, ואני מכיר אותה מזמן היותי
בצבא. ב"כ משרד-האוצר והסוכנות-היהודית העמידו, כתנאי לדיון על תשלום
החובות ומניעת פשיטת הרגל, את חיסול פעולות מגן-דוד-אדום בחו"ל, ונתינת
סכום כסף בארץ. מגן-דוד-אדום ענה בשלילה לגבי הדרישה לחסל את פעולותיו
בחו"ל. לטוכנות יש זכות לבטל את הזכות שניתנה לחברה לאסוף כספים בארה"ב,
אם יתברר שאיסוף-כספים זה מזיק לשמה הטוב של ישראל. היתה נכונות להוסיף
סעיף מיוחד לכיסוי הוצאות מגן-דוד-אדום. אנו משלמים למגן-דוד-אדום (שיהיה
גוף חוקי בימים אגאאאא אלה), סכומים גדולים בעד הובלה, לא במחירים יותר

זולים מהמחירים הנהוגים כיום בארץ. בעת שהגשנו את התקצימים, לא היו אנשי מגן-דוד-אדום מוכנים לקבל את אצאא דרישת הממשלה, שתיתנו להם תוספת, בתנאי שהכנסות מגן-דוד-אדום תהיינה בנויות על הכנסות מא"י בלבד, ולא תהיה להם מגביה מיוחדת. סבבה זו לא הצענו כל הגדלה בסעיף זה.

א. בהיר:

בקשר לשאלת האישפוז נתעוררו כאן בעיות אחדות. השאלה הראשונה היתה בקשר לתמיכות לבתי-חולים צבוריים ומוסדות צבוריים. תמיכת הממשלה בבתי חולים צבוריים הועלתה על ידינו, בעת הדיון על התקציב הקודם, ל-350 ל"י למטה. המוסדות המוזקים ע"י העיריות וקופ"ח בקשו תמיכה מוגדלת. ישנן רשויות מקומיות המחזיקות בתי-חולים, ואחרות שאינן עושות זאת. יוצא שרשות מקומית המחזיקה בתי-חולים מוציאה סכומים יותר גדולים & מאלה שמוציאה רשות מקומית שאינה מחזיקה בתי-חולים לאישפוז חוליה. האם יש למשרד הבריאות הצעה בענין זה, גם בקשר לעיריות וגם בקשר לקופ"ח?

דובר בוועדה על הטפול הרפואי במעברות. במידה שתושבי המעברות נכנסים לקופ"ח, נופל הנטל של הטפול בהם על קופ"ח, בלי שניתנת עזרה מספקת מצד הממשלה. מה הן הצעות משרד הבריאות, במידה שהדברים קשורים עם התקציב, בענין זה? מה הצעות משרד הבריאות בענין רמת העזרה הרפואית במקומות אלה, בענין כוח האדם, וכו'? אני יודע שקיימת ועדה הבודקת את בעיות כוח-האדם בשירות הרפואי. אצאא

רוב המוסדות הרפואיים הממשלתיים והצבוריים מרוכזים געריים. בגליל כולו ישנו בית-חולים ממשלתי אחד, בטבריה, ובית-חולים שני ליולדות, במוסד של המיסיון הסקוטי. יולדות מוכרחות לעזוב את בית-החולים ביום השלישי או השני אחרי הלידה, ולחזור לפחון. בזמן האחרון היו אפידמיות בין הילדים, שנשתימו במקרי מות אחדים. לא ראיתי כל תקציב להגדלת האישפוז בגליל. בטבריה יש 80 מיטות, ובבית-חולים ליולדות יש 30 מיטות. האוכלוסיה בגליל הולכת וגדלה. אני מציע שמשרד הבריאות יציע אפשרות של הגדלת מספר המיטות בגליל עוד השנה, מתוך התקציב לעולים, או בדרך אחרת. בכל הארץ יש 3 1/2 מיטות ליולדה; בגליל יש מטה אחת ליולדה.

ד"ר שיבה:

אענה על השאלה הראשונה, ואבקש את ד"ר יהל, מנהל אגף בתי-החולים, להשיב על השניה.

כשהגשנו את הצעת התקציב - חשבנו אז על תקציב לשנה תמימה - הכנסנו תוספת מיטות לארץ כולה. בסה"כ הצענו תוספת של 825 אצ מיטות; האמנו כי נוכל לבצע את התוספת הזאת עד סוף 1952. כאשר נאמר לנו שהתקציב יהיה טכני, נמסר לנו, מתוך נימוקים שתקציב זה מוכרח להיות מאוזן, אין להציע הצעות שלא נוכל להגשימן עד ספטמבר. אנו מצטרפאם לדעה שהגליל היה מתמיד מקופח לגבי אישפוז, גם בזמן הקרבות. לצערנו ניבנה בית-החולים בגליל בצורת "ש", כי שמו של שוייצר, אשר בנה את הבניין, התחיל באות זו. כשהתחלתי לעבוד במשרד הבריאות (בדצמבר), חשבתי שלא יהיה קושי להגדיל את האישפוז ליולדות בגליל, על-ידי בית-חולים בכפר גלעדי. את בית-החולים הזה בנינו בחצר המשק מטעמי בטחון, מתוך הסכם מפורש שהוא יהפוך להיות לבית-חולים ליולדות. כעת איננו יכולים להוציא את האנשים שתפסו את הבניין בלי משטרה. נסיתי לברר עם ידידים טובים היושבים שם, ואשר עשו הרבה למען העליה, את הענין הזה, אולם נמשך מ"מ ארוך שהיינו מוכרחים למסרו לפרקליט המחוז. לא יכולנו ללכת בדרך אחרת. אילו היינו מקבלים את הבניין, היתה לנו תוספת של 50 מיטות ליולדות, בבנין מותאם לצורך זה. האנשים המטרבים כיום לתת את הבניין עשו למען ישראל יותר מכולנו ביחד. הייתי צריך לתת להם מיבנים עבור האנשים שתפסו את המקום, אך, כיצד יכולתי לעשות זאת, בשעה שלא היה לנו דיור עבור אחיות. נדמה לי שאנו המוסד היחידי המחזיק אחיות באהלים. לא יכולנו לקבל רכוש ממשלתי לצורכי אישפוז. הכנסנו את התוספת לאישפוז ליולדות, מכיון שקופ"ח הודיעה לנו שהיא אינה ממשיכה את החוזה, לאו דוקא מתוך רצון שאנו נהיה בעלי החוזה. הדסה מוכרחה למסור את בית-החולים

בצפת לעירייה, בגלל ההעברה לבית חולים לחולי שחפת. העברה זו תיעשה כנראה באביב הבא. קופ"ח מציעה לקחת את בנין הסלון, טייביריאס" בטבריה, על סנת להתאימו לצרכיה. יש צורך להוציא מן הבנין 100 - 200 עולים שפלוש לתוכו. אח"כ יהיה צורך להתקין את הבנין. אני מניח שלפני הבחירות לא תקבל המשטרה הוראה לפנות את הבנין. נמצאים בו מאות אנשים שהאלטרנטיבה בשבילם היא פחונים. גם אני, אילו הייתי במקומם של עולים אלה, לא הייתי רוצה לצאת. דובר על "בית דוד". אם נקבל את הבנין הזה, נוכל לשפר במקצת את המצב. יש לנו הסכם עם החשב הכללי, שנקבל כסף לפתרון בעיות חמורות אשר באפשרותנו לפתורן.

אני מבקש את ד"ר יהל להשיב לשאלה בדבר גובה ההשתתפות בהחזקת בתי-חולים.

ד"ר יהל:
כשהודיעו לנו שהתקציב צריך להיות מאוזן, עמדנו לפני בעיה קשה, לא רק בדבר חוסר האפשרות של הרחבת האישפוז, אלא גם בדבר הקושי בשמירה על המצב הקיים. ההסבר לכך הוא פשוט. לממשלה היו ב-1.1.51, מספר המטות 2,996. את תקציב 1950/51 בנינו לא לפי סוף השנה, אלא על סך זה שבמשך השנה תהיה התפתחות, והכספים יתחלקו לפי הצורך. הוצאה מעשית ליום מחלה הגיעה בתחילת השנה ל-3 ל"י ליום (אם כי היא היתה באופן יחסי זולה). בסוף השנה, בגלל ההתפתחות, היו לנו רק 2 ל"י ליום מחלה. בתחילת 1950 היו לנו 450,000 ימי מחלה; בתחילת 1951, לפי מצב המטות, היו 560,000 ימי מחלה. כלומר, היה הפרש של 110,000 ימי מחלה. אנו זקוקים לתוספת מינימאלית של 20% לסעיף זה, כדי לכסות את השינויים שחלו (זכויות סוציאליות וכו'). עם כל הבנת המצב מצד החשב הכללי, לא נמצא כיסוי להוצאות אלה. הייתי מחשיב את הגדלת ההכנסות, והצגת הדרישה שכל חולה, מלבד אלה שהממשלה מאשפזת אותם חנם, ישלם 1 1/2 ל"י עבור יום מחלה, כדי לכסות על ההפרש. אחרת לא נוכל לקיים את המטות שיש לנו. לא אדבר על הגדלת מספר המטות, האפשרית ע"י הכנסת שינויים קלים בבנינים הנמצאים כבר ברושתנו (ע"י הוספת שירותים, חדרי ניתוחים וכו'). היה עלינו להוריד את תוספת המטות מעל הפרק, ולדבר על איזון המטות הקיימות. היתה הגשחה שאם תהיה שעת חירום נקבל, ממקור שאיננו צריך לדעתו, תוספת מסוימת.

בקשר לחלוקת המטות יש דברים רבים להגיד, אך לא כאן המקום לפהט הכל. תיכנון דורש שמישהו יהיה אחראי לו. העליה אינה בידי; העולים חופשיים ללכת לאן שהם רוצים. מכיון שחלוקת האנשים אינה מתוכננת, אין חלוקת האישפוז יכולה להיות מתוכננת. משרד הבריאות תפס את בתי החולים שהיו פעם פרטיים ופוננו (כמו ביה"ח דג"ני ועוד), ובתי חולים של הצבא, או מיבנים קרובים לבתי חולים קיימים, שאפשר היה להתאימם לבתי חולים. לא היתה לנו ברירה. המספרים שלנו אינם מתאימים למספרים שצזכיר כאן מר בהיר. אם נמתח קו טלאכותי בחלוקת האישפוז בעמק ובגליל, נראה שיש שם אותו מספר מטות ל-1,000 איש הקיים במקומות אחרים. נסינו לא לחלק את הארץ לאזורים אדמיניסטרטיביים של משרד הפנים, אלא לאזורים מותאמים לאשפוז. לפי זה, אין הגליל מקופח יותר מאחרים. אם אפשר להעביר חולה מחדרה עד צריפים, אפשר להעבירו מן הגליל התחתון לעפולה. הדרך אינה יותר רחוקה. לפי מספרים שקבלנו בסוף השנה מהלשכה לסטטיסטיקה של הממשלה, (יתכן שבינתיים חלו שינויים), יש בגליל ובעמק 362 מטות ל-75,000 תושבים, כלומר, 4,9 מטות ל-1,000 איש, כלומר, יותר מאשר באזורים אחרים. אם נקח בחשבון תוספת אוכלוסייה בלי תוספת מטות, נוכל לרדת לאחוז הקיים בכל חלקי הארץ האחרים (3,41 מטות ל-1,000 איש). יש תכנית להקמת בית חולים נוסף ע"י העברת מיבנים מוכנים, בגליל המערבי ובגליל המזרחי. תכנית זו אינה יכולה להתגשם בשנה זו. מיבנים אלה יכילו 100 - 140 מטות. כל זמן שאפשר היה לדבר על תפיסת מיבנים קיימים, שבהם התאמת מטה עולה 500 ל"י (לעומת 3,000 - 4,000 ל"י למטה במיבנים חדשים), היינו צריכים ללכת בדרך זו. תיכנון האישפוז אינו מרוכז בידי מוסד אחד; כל מוסד עושה בענין זה כרצונו, ולכן נוצר הסה"כ הקיים. אין בכוחי להחליט, היכן תקים העירייה או קופ"ח בית חולים, ולאיזה מטרה ספציפית. אנו משתדלים לדעת את תכניות המוסדות האלה, ולהתאים את עצמנו להן.

יש לתאים את תמיכות הממשלה במוסדות בריאות ואישפוז, לפי הצרכים החיוניים ביותר. אתן דוגמה. בתל-אביב קיימות 150 מטות ליולדות. לפי מיטב ידיעותי את מספר תושבי תל-אביב, ואפילו אם אסכים להניח שהילודה בתל-אביב היא ממוצעת (מה שאינו נכון, כי היא נמוכה יותר מבמקומות אחרים), אין צורך ב-150 מטות שם. היולדות בתל-אביב מקבלות אישפוז ל-10 - 12 יום, בו בזמן שנפרוזהר ירושלים הן מקבלות יום או יומיים. כל זמן שלא תהיה החלטה על מתן תמיכה מותנית בהסכמת משרד הבריאות, ישרור אי-סדר בשטח זה. התוספת של 50 ל"י על התמיכה בכל מטה, היתה בשבילנו הפתעה בלתי-נעימה, כי היא אינה מותנית בתיכנון ובמידות החיוניות שבתוספת. אם הכסף, שהוא מניע חזק, אינו מנוצל לשם השפעה על תיאום, קשה לענות על כל הבעיות.

ישנן עיריות שאינן מחזיקות בכלל בתי-חולים. חשבנו באמת להגדיל את ההכנסה מהאישפוז. אם נקח בחשבון שעירית ת"א, למשל, המחזיקה בתי-חולים, מקבלת למעשה לירה ליום מחלה (מטה עולה $3\frac{1}{2}$ ל"י; החולה משלם $1\frac{1}{2}$ ל"י) בממוצע, נוכל לדרוש מעיריות שאינן מחזיקות בתי-חולים תוספת שלום עבור החולים המאושפזים. נאזן את ההוצאות בצורה שעיריה לא תרויח מהחזקת בתי-חולים. אני מניח שההצעה להגדיל את התשלום לא תקבל היום, בפולמוס הבחירות, אולם היא הגיונית ומוצדקת. למעשה התחלנו בשנת 1948 בתמיכה של 100 ל"י למטה; כיום הגענו ל-350 ל"י. בזמן ממשלת המנדט נתמכו בשטח זה רק העיריות; כיום נתמכת גם קופ"ח. יש חלק מהאישפוז שאינו נהנה מתמיכות, והוא האישפוז הסוציאלי, מחלות רוח ושחפת. לו היה משרד הבריאות נשאל בדבר התוספת של 50 ל"י, היה מציע להוסיף את הכסף לאותם בתי-החולים בבלתי ממשלתיים המחזיקים חולי רוח וחולי שחפת. ישנם מיבנים שבנייתם לא נסתיימה מחוסר תקציב, ושהיו צריכים לשמש לאישפוז חולים שחפת מסוג זה. ברעננה הוסיפה קופ"ח 40 מטות, על סמך הבטחת תמיכה מצד מלבן. לו היתה ממשלה מקציבה תמיכה לבתי-חולים כאלה, לפחות בשעור התמיכה לבתי-חולים כלליים, היה הדבר פותר במידת מה את הבעיה של אישפוז חולי רוח וחולי שחפת. בשווייץ, שהיא ארץ מתקדמת, מחזיקה הממשלה חולי רוח, ותומכת בחולי שחפת, בו בזמן שאינה תופסת כמעט בבתי חולים כלליים, השייכים לעיריות. היא תומכת רק בבתי-החולים שהיא מחזיקה בשביל בתי-הספר לרפואה. כשהיא תומכת במוסד כזה, יש לה השפעה חזקה על הנהלתו. אנו הלכנו, לצערי, בדרך הפוכה. יתכן שחברי הועדה הזאת מכירים יותר את עיני הרשויות המקומיות, ואינם מכירים את בעית בתי-החולים לחולי-רוח וחולי-שחפת. אני מניח שעד אוקטובר לא תהיה תוספת גדולה של מטות (100 מטות). תחסוך לנו כסף העובדה ש"מלבן" משלם בשביל ימי מחלה, מה שפוסר אותנו מתמיכה. אם תהיה התמיכה, 350 ל"י לבתי-חולים כלליים, ו-225 ל"י לבתי חולים ספציפיים, נגיע לסכום כולל של 461,000 ל"י, בו בזמן שבתקציב נרשם סכום של 400,000 ל"י. אם אוסיף את מגן-דוד-אדום, ואת התמיכה בליגה למלחמה בשחפת, אגיע ל-486,000 ל"י. כלומר, יחסרו לנו 86,000 ל"י. אם נרצה להוסיף לחולי-שחפת וחולי-רוח תמיכה שווה לזו הניתנת לבתי חולים כלליים, נגיע לסכום של 545,000 ל"י, כלומר, יחסר לנו סכום של 150,000 ל"י בסעיף "תמיכות".

לא אדבר כרגע על הצורך בתוספת של 1,600 מטות בבתי חולים שלנו. קבלנו לחצי שנה 844,000 ל"י. ישנה תוספת של 20% ממספר המטות שהיו בתחילת התקציב הקודם. יום מחלה, (בצירוף הזכויות הסוציאליות) צריך לעלות $3\frac{1}{2}$ ל"י במקום 3 ל"י. לפי חישוב זה, אנו זקוקים למשך שצי שנה, למכום של 1,022,000 ל"י בסעיף "בתי חולים". ההפרש הוא ב-178,000 ל"י. לא דרשנו את הסכום המלא, כי חשבנו שנוכל להצטמצם במידה מסוימת במשך חצי שנה. עכשו אחרי שעברו שלושה חדשים, נוכל להסתפק, בקושי, בתוספת של 100,000 ל"י.

אנו מוכרחים להרחיב את האישפוז. אם גם אנו מבינים את הקשיים התקציביים, אנו טוענים שיש לעשות הכנות לקראת הרחבת האישפוז בשנה הבאה, לכל הפחות. מתקציב הפיתוח קבלנו את חלקנו; אולם, כסף זה טוב רק לדברים חדשים, ולא לתיקונים שאנו זקוקים להם ביותר כיום. יש לי רשימה של עבודות שיש לעשותן, כדי להבטיח הרחבת האישפוז במוסדות הקיימים, בלי תוספת בניינים חדשים. רשימה זו מסתכמת ב-250,000 ל"י, שאין להם כיסוי. צריך להיות סכום מתאים בתקציב הרגיל, על מנת לאפשר לנו לבצע עבודות קטנות שיש לעשותן. בלי כל הדברים

הקטנים האלה אי-אפשר לעשות פיתוח. אינני יכול להוסיף ביתנים, אם אין כיוון. גם אם נקבל כסף, אני חושש שלא נוכל לבצע את העבודות, אם לא יובטחו לנו חומרי בנין. יש לנו הרגשה קשה, כשאנו רואים את שכל החומרים הדרושים לנו קיימים במדינה; אולם אנו כבולים, כי הייבוא ללא תשלום אינו טוב בשבילנו. אם אנו מקבלים לפעמים זכות עדיפות לקבלת מטל, הרי זה מועיל לנו רק במידה שיש לנו צורך במטל, במידה שבנין צריך להיות מורכב ממטל.

ד"ר שיבה:
אני מציע לא לרוץ בענין ~~הטל~~ הטפול הרפואי במעברות, עמדה שאלה של כיסוי העזרה הרפואית במעברות, לפי חוזה ביטוח עם קופ"ח. לקחנו בחשבון שלאנשים ההולכים למעברות אין הכרה ברורה בקשר לביטוח; הם משלמים אם הם חולים, ואינם משלמים אם אינם חולים. הם אינם רוצים לשלם, וישנו פיגור בגבייה. הוברר שקופ"ח, הכונה את תקציבה על הכנסות, לא תוכל לעזור למעברות בלי השתתפות הממשלה. הצעתנו היתה להבטיח מהרזרבה סכום שיבטיח את המשאורחים צריכים לשלם. במידה שאדם נמצא בשנה הראשונה בארץ, כל אישפוזו ~~על~~ ~~הממשלה~~ קופ"ח מגישה לנו חשבון על כל מקרה. לדעתי, כשהממשלה מוציאה כסף לאישפוז, מוטב לה להחזיק בעצמה את גמלת-החולים, כי אחרת זה עולה לה יותר ביוקר, ואין לה כל השפעה על המוסדות. היקף המוסדות שיש להקים במשך תקופה קצרה הוא גדול, ואינו ניתן לביצוע על ידי גוף אחד. מבחינה כספית, ~~שהשקעה~~ לא יעלה הדבר יותר ביוקר למשל המסים.

א. בהיר:
הייתי רוצה שד"ר שיבה יסכם את הדברים ~~הא~~ ששמענו במספרים והצעות. אני מציע שתינתן לנו תשובה תוך שבוע ימים בענין "בית דוד" בסבריה. אני מבין שזהו ענין הנוגע לשני משרדים, הסעד והבריאות. אני מבקש את מר זגני לבדוק את השאלה הזאת.

אני מציע שנבחר בוועדת-משנה, שתמשיך ותסיים את הדיון בקשר לתקציב הבריאות, בנוכחות ב"כ המשרד.

ש. כץ:
יש לי שאלות לנציגי משרד הבריאות, שאינן נוגעות למה שדובר כאן. הייתי רוצה לשאול את שאלותי בוועדה המלאה, ולא בוועדת-משנה.

המשך הדיון ביחד עם ב"כ משרד הבריאות
יתקיים ביום ד', בשעה 09.00.

ס י כ ו ם :
=====

הישיבה נפועלה בשעה 13.30